

**UCHWAŁA NR XXIII/191/13
RADY GMINY CZEREMCHA**

z dnia 26 czerwca 2013 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Opaka Duża

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013r poz. 594) Rada Gminy Czeremcha uchwala co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Opaka Duża na lata 2013-2020 przyjęty Uchwałą Nr 1/13 Zebrania Wiejskiego Sołectwa Opaka Duża z dnia 25 czerwca 2013r. w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Opaka Duża stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały .

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czeremcha.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

mgr Nadzieja Sulima

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr NR XXIII/191/13

Rady Gminy Czeremcha

z dnia 26 czerwca 2013 r.

**PLAN ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI OPAKA DUŻA
NA LATA 2013 - 2020**

Gmina Czeremcha

POWIAT HAJNOWSKI

WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

Spis treści:

1. Założenia Planu Odnowy Miejscowości.....	3
2. Charakterystyka gminy i miejscowości Opaka Duża.....	3
1) Położenie miejscowości Opaka Duża.....	4
2) Przynależność administracyjna	5
3) Powierzchnia, liczba ludności	5
4) Przestrzenna struktura wsi Opaka Duża.....	6
3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości -	6
1) Środowisko przyrodnicze.....	6
2) Walory klimatu	7
3) Dziedzictwo kulturowe	7
4) Obiekty i tereny	9
5) Infrastruktura społeczna	9
6) Infrastruktura techniczna	9
7) Gospodarka i rolnictwo	10
8) Kapitał społeczny i ludzki	10
4. Ocena mocnych i słabych stron Opaki Dużej.....	10
(analiza SWOT)	
5. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu do zaspakajania potrzeb mieszkańców.....	12
6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną	12
7. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcyjno przestrzenne.....	16
8. Podsumowanie	17
9. Zakończenie.....	17

1. ZAŁOŻENIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem planowania strategicznego, określający zasoby, kierunki rozwoju wsi i działania, które należałoby realizować w celu zmniejszenia dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju w stosunku do terenów miejskich. Zasięg terytorialny *Planu* wyznaczają granice administracyjne sołectwa Opaka Duża. *Plan* obejmuje cele i priorytety, których realizacja sięga również nowego okresu programowania funduszy europejskich (2014-2020). *Plan* przewiduje okresową ocenę i aktualizację wskazanych priorytetów i zadań do realizacji w ramach konsultacji społecznych.

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej rozwój obszarów wiejskich stanowi jedno z kluczowych wyzwań stojących przed samorządem lokalnym. Głównym instrumentem wspierającym rozwój wsi w latach 2007-2013 jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, który jest realizowany na obszarze całego kraju. Wszystkie działania tego Programu są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej.

Podstawą realizacji założeń strategicznych Programu są działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich opisane w czterech osiach priorytetowych:

- Oś 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego.
- Oś 2 – Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich.
- Oś 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej.
- Oś 4 – Leader.

Na szczególną uwagę samorządów lokalnych zasługują dwa działania, zapisane w trzeciej osi priorytetowej Programu:

Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

Odnowa i rozwój wsi.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwia rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące: Plan Odnowy Miejscowości Opaka Duża.

Warunkiem niezbędnym do aplikowania o środki pomocowe z PROW w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” jest opracowanie i uchwalenie planu odnowy miejscowości dla wsi, w której realizowana będzie inwestycja.

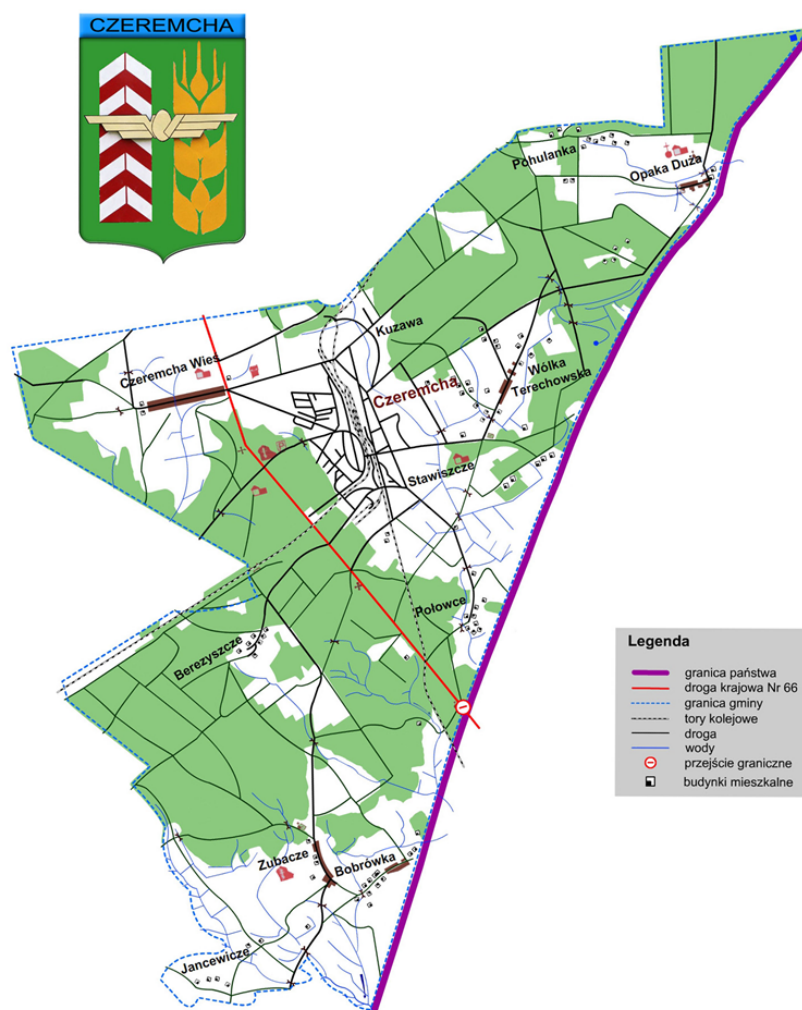
Niniejszy dokument jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być w nim ujmowane nowe zadania, a także to, że można zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy Unii Europejskiej. Plan odnowy miejscowości jest dokumentem planowania strategicznego, określający zasoby, kierunki rozwoju wsi i działania, które należałoby realizować.

Opracowanie programu oraz jego realizacja w najbliższych latach ma na celu:

- zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich zaangażowania w sprawy rozwoju wsi
- zagospodarowanie i upiększanie terenu wsi
- poprawę warunków życia mieszkańców
- stworzenie warunków do zatrzymania młodzieży na wsi,
- stworzenie szansy uzyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- poprawa warunków środowiska i krajobrazu oraz infrastruktury społecznej i technicznej

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY i MIEJSCOWOŚCI OPADA DUŻA.

1) Położenie miejscowości Opaka Duża.

Miejscowość Opaka Duża jest niewielką, ale bardzo malowniczą miejscowością Gminy Czeremcha. Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski Gmina Czeremcha położona jest w prowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej w Makroregionie Niziny Północnopolaskiej oraz Mezoregionie Równiny Bielskiej. Od południowego zachodu graniczy z gminą Nurzec Stacja, od zachodu z gminą Milejczyce, od północy z gminą Kleszczele, a od południowego wschodu granicę gminy stanowi granica Państwa.

Miejscowość położona nad rzeką Sipurka w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwa z Republiką Białoruś. Pierwsza wzmianka o Opacie pochodzi z 1567 roku. Wcześniej nazywana była Opoką, Opakują, „...wieś u źródeł Sipury...”. Ze źródeł historycznych dowiadujemy się, że nad rzeką Sipurką, u jej źródeł znajdował się dwór o tej samej nazwie. Miejscowość dawniej nazywana była Opaką Wielką.

W czasie I wojny światowej toczyły się tam walki z Niemcami. Niedaleko wsi zachował się cmentarzyk z tego okresu. Wieś wymieniona jest także w dokumentach z 1775 roku. Słownik geograficzny podaje, że w XIX wieku istniały wsie: Opaka Wielka, folwark — własność Paszkiewiczów. Delimitacja granicy miała podzielić wieś na połowę. Mieszkańcy podjęli więc działania. Delegacja z Opaki wyjechała do Prezydenta RP B. Bieruta. Prośba odniosła skutek. Granica państwa z ZSRR została wytyczona po wschodniej stronie, tuż za wsią Opaka Duża, pomimo mocnego okrojenia ze swoich gruntów została w Polsce.

zdj. Miejscowość Opaka Duża

2) Przynależność administracyjna

W układzie administracyjnym Gmina Czeremcha zajmująca obszar 97 km² położona jest w południowej części województwa podlaskiego w powiecie hajnowskim, na obrzeżach Puszczy Białowieskiej. Południowo-wschodnią granicę Gminy stanowi Granica Państwa z Republiką Białoruś. Wspólnotę samorządową Gminy stanowią mieszkańcy zamieszkali w 12 sołectwach, jako jednostkach pomocniczych gminy. Wieś Opaka Duża to jedno z 12 sołectw Gminy Czeremcha.

Miejscowość **Opaka Duża** - położona w województwie podlaskim, w powiecie hajnowskim, w gminie Czeremcha, przy samej granicy z Białorusią. W najbliższej okolicy znajdują się miejscowości: Pohulanka, Wólka Terechowska, Biała Straż, Dobrowoda, Kuzawa.

W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa białostockiego.

zdj. Droga powiatowa przy granicy Państwa RP z Republiką Białoruś

3) Powierzchnia, liczba ludności

Sołectwo Opaka Duża zajmuje obszar 157,0827 ha., zamieszkuje w nim 27 mieszkańców(wg stanu na dzień 31 grudnia 2012r.), co stanowi 0,80 % ogólnej liczby mieszkańców Gminy. W większości mieszkańcy to emeryci, renciści, rodziny rolnicze gospodarujące we własnych gospodarstwach rolnych oraz robotnicy.

4) Przestrzenna struktura wsi Opaka Duża.

Do wsi prowadzi droga powiatowa Nr 1652B, Czeremcha - Wojnówka o małym natężeniu ruchu, która krzyżuje się z drogami gminnymi do wsi Opaka Duża i Pohulanka.

Charakterystyczne dla miejscowości Opaka Duża jest położenie w pobliżu przebiegającej granicy z Republiką Białoruś.

Typ zabudowy miejscowości jest niejednorodny. Znajdują się tu zarazem drewniane budynki z okresu końca XIX w i początku XX w., jak również murowane budownictwo powstałe w latach 60-tych XX w.

Przy cerkwi filialnej p. w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku, w Dekanacie Kleszczelowskim, Diecezji warszawsko-bielskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, znajduje się prawosławny cmentarz

3. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOSCI

1) Środowisko przyrodnicze

Obszar Gminy Czeremcha ma charakter leśno-rolniczy. Lesistość gminy jest bardzo wysoka i wynosi 41,2%. Około 30% to lasy państwowe, lasy prywatne stanowią 11%. Lasy Gminy Czeremcha znajdują się w obrębie IV Krainy Mazowiecko – Podlaskiej, 5 dzielnic Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej wg podziału Polski na krainy przyrodniczo leśne. W podziale administracyjnym lasów województwa należą one do Nadleśnictwa Bielsk. W układzie typów siedliskowych lasów- dominuje bór świeży i bór mieszany świeży . Są to siedliska optymalne dla drzewostanów sosnowych i takie też najliczniej występują. Mniejsze znaczenie odgrywa brzoza, świerk, olsza, dąb. Dominującą klasą drzewostanu jest II klasa wieku (21-40 lat) i I (1-20 lat). Duży procent powierzchni gminy zajmują lasy stanowiące genetyczną całość z Puszcą Białowieską w tym regionie jednakże znacznie wytrzebione. Bardziej zwarte kompleksy leśne występują w kierunku północnym od wsi Zubacze. Zalesienia gruntów marginalnych określają opracowane przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Białymstoku granice polno leśne.

zdj. Droga powiatowa przez las

Z ogólnej powierzchni gruntów gminy , obręb Opaki Dużej wynosi 157,0827 ha, w tym użytki rolne zajmują powierzchnię 79,0766 ha oraz lasy i grunty leśne 51,7859 ha. Podatnicy podatku rolnego w ewidencji podatkowej Urzędu Gminy figurują w 40 pozycjach rejestrowych. Taka struktura użytkowania gruntów pozwala na prowadzenie drobnej produkcji rolnej - w tym produktów ekologicznych i hodowli zwierząt.

Szczególną zaletą miejscowości są bogate walory przyrodnicze. Lasy i tereny leśne bogate w drzewostan, runo leśne i pospolite oraz rzadko spotykane gatunki zwierzyny leśnej i ptactwa, czyste powietrze pełnią funkcje ekologiczne, gospodarcze i krajobrazowe.

2) Walory klimatu

Obszar Gminy Czeremcha leży w klimacie Krainy Wielkich Dolin, w klimatycznej Krainie Wysoczyzn Północno – Podlaskich. Okres wegetacyjny jest około dwóch tygodni krótszy od obszarów Polski położonych w części zachodniej i południowej. Długość wegetacyjna roślin na terenie gminy Czeremcha wynosi 195- 205 dni. Zaczyna się ok. 5 kwietnia, a kończy się o koło 30 października. Wpływ na okres wegetacyjny ma również mały stopień nasłonecznienia terenu. Najczęściej wiejącymi wiatrami są wiatry zachodnie i osiągają największe średnie prędkości. Wpływa to również na wysokość temperatur. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 6,8⁰ C. klimat gminy cechuje krótki okres wegetacji , długi okres zalegania pokrywy śnieżnej, późne wiosenne i wczesno jesienne przymrozki, maksimum opadów przypadające na okres letni oraz dominacja wiatrów z sektora zachodniego. W sumie warunki klimatyczne, są niekorzystne, a pod względem surowości porównywalne z pasem pogórzy.

Duży kompleks leśny wpływa na modyfikacje klimatu. Wnętrze lasu odznacza się zmniejszoną amplitudą temperatur, zwiększona ilością opadów i mniejszą prędkością wiatru, dłużej zalega tu pokrywa śnieżna. W skutek ograniczonej wymiany powietrza z otoczenia występuje w lesie większa wilgotność względna niż na terenach otwartych. Zachodzi tu , bowiem zjawisko symbiozy polegające z jednej strony na kumulowaniu pary wodnej w obrębie kompleksów leśnych, z drugiej zaś na możliwości absorpcji wilgoci przez rośliny w czasie suszy.

Rzeźba terenu obszaru gminy Czeremcha znajduje się obrębie mezoregionu Wysoczyzna Drohicka . Północno –wschodni skrawek gminy należy do Równiny Bielskiej. Obie te jednostki wchodzi w skład Niziny Podlaskiej. W okolicy miejscowości Opaka Duża , występują wały ozowe o zróżnicowanej długości i mają przebieg południkowy. Wysokość dochodzi do 185m n.p.m.

3) Dziedzictwo kulturowe

Pod względem występowania ciekawych zabytków w Opacie Dużej wpisuje się cerkiew filialna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku, w Dekanacie Kleszczelowskim.. Wybudowana na niewielkim wzniesieniu pod koniec XX wieku. Sama cerkiew jest obiektem charakterystycznym dla budowli obrządku wschodniego.

Cerkiew *p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny* usytuowana jest poza wsią na niewielkim wzniesieniu. Zbudowana została na planie krzyża przez ludność miejscową. Jest to obiekt drewniany o konstrukcji wieńcowej . Od frontu z zadaszonym wejściem (Kruchta). Prezbiterium mniejsze od nawy, zamknięte prostokątnie z boczną zakrystią. Nad kruchtą (wejściem)znajduje się wieża zwieńczona dachem namiotowym z baniastym dachem hełmowym. Nad nawą i prezbiterium blaszane dachy dwuspadowe. Cerkiew oszalowana i pomalowana olejną farbą . Wnętrze świątyni zdobią staro i nowotestamentowe ikony. Szczególną wartość przedstawiają rzadko spotykane na skali kraju ikony nowotestamentowe na których przedstawiony jest Bóg-Ojciec.

zdj. Cerkiew cmentarna p.w. Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy

Cerkiew usytuowana jest poza wsią na niewielkim wzniesieniu, w kierunku południowo wschodnim. Stanowi pojedynczą zabudowę z dala od innych zabudowań wiejskich. Cerkiew wraz z cmentarzem jest ogrodzona. Dojazd do cerkwi jest z drogi powiatowej nr 1652B drogą polną. Przy zjeździe z drogi powiatowej stoją ogrodzone dwa krzyże .

zdj. droga powiatowa (przydrożne krzyże)

Obiekt Cerkiewny wraz z otoczeniem wymaga kapitalnego remontu. Obecnie parafia ubiega się o fundusze unijne na remont dachu łącznie z kopułą i pokryciem , wymianę stolarki okiennej i drzwiowej wewnątrz i na zewnątrz, remont schodów zewnętrznych, wymianę szalówki zewnętrznej i wewnętrznej, montaż instalacji elektrycznej oraz wykonanie chodnika przed wejściem do cerkwi i remont ogrodzenia i cmentarza z zachowaniem dotychczasowego wzoru budynku cerkwi i ogrodzenia. Konieczność przeprowadzenia prac remontowych wynika z katastrofalnego stanu dachu wymagającego szybkiego remontu.

Głównym celem projektu jest ocalenie przed zniszczeniem i przywrócenie do dawnej świetności unikatowej drewnianej cerkiewki. Świątynia ta jest na stałe wpisana w życie kulturalne mieszkańców Opaka Duża i stanowi ważne miejsce kultu religijnego. Ocalenie cerkwi od zniszczenia przyczyni się do zachowania tożsamości kulturowej mieszkańców oraz dziedzictwa kulturowego tego regionu.

Jako odremontowana cerkiew filialna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku nadal stanowić będzie jedną z atrakcji turystycznych Gminy Czeremcha.

Przedmiotowe prace prowadzone będą etapowo w zależności od możliwości finansowych Parafii oraz źródeł finansowania dotacji celowych.

4) Obiekty i tereny

Teren Opaki Dużej ma charakter leśno-rolniczy, dlatego na terenie miejscowości nie ma wyraźnie wyznaczonych miejsc rekreacji i wypoczynku, nie ma też skwerów, ani parków.

W miejscowości znajduje się świetlica wiejska, w której odbywają się wszelkiego rodzaju spotkania, zebrania wiejskie, uroczystości rodzinne. Budynek świetlicy wiejskiej w Opacie Dużej jest obecnie w remoncie.

Najbliższym miejscem rekreacji jest zalew w Repczycach i Gminny Ośrodek Kultury w Czeremsze przy którym znajduje się huśtawka, ławeczki, miejsce ogniskowo-grillowe, boisko do siatkówki. Na terenie Czeremchy znajdują się przyszkolne boiska sportowe, ORLIK oraz boisko sportowe z trybunami, na którym prowadzone są rozgrywki drużyn piłki nożnej.

W pobliżu Opaki Dużej przebiega czerwony szlak rowerowy Hajnówka – Czeremcha - Piaski, o łącznej długości 85 km.

5) Infrastruktura społeczna

W Opacie Dużej funkcjonowały takie instytucje jak: sklep, szkoła podstawowa, kółko rolnicze oraz obiekt sakralny – *cerkiew filialna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku, w Dekanacie Kleszczelowskim*. Obok świątyni jest prawosławny cmentarz. Dziś z dawnych instytucji pozostał tylko budynek świetlicy w złym stanie technicznym, który jest obecnie remontowany.

Dzieci i młodzież uczęszczają do Przedszkola, Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Czeremsze, wchodzących w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Czeremsze. Marzeniem młodszych i starszych mieszkańców Opaki Dużej jest wyremontowanie budynku cerkwi i otoczenia z zachowaniem dziedzictwa kulturowego oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej.

Obecnie życie kulturalne miejscowości Opaka Duża skupia się w Gminnym Ośrodku Kultury i Gminnej Bibliotece Publicznej w Czeremsze. Istniejący obiekt został rozbudowany i przebudowany w latach 2007-2008. Od 2001 roku jest własnością gminy Czeremcha do tego czasu stanowił własność PKP. Gminny Ośrodek Kultury w Czeremsze skupia życie kulturalne gminy. W obiekcie odbywają się wszelkiego rodzaju spotkania, sesje Rady Gminy, zebrania wiejskie, wybory, dyskoteki, seanse filmowe, uroczystości rodzinne, uroczystości szkolne. Ma swoją siedzibę Gminna Biblioteka Publiczna, czytelnia, punkt internetowy IKONK@, mają siedzibę organizacje pozarządowe, Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów organizowane są festyny, festiwale, imprezy kulturalno – sportowo - rekreacyjne, prowadzone jest ognisko muzyczne, młodzieżowy zespół instrumentów dętych, orkiestra dęta, koło plastyczne, świetlica wychowawczo- terapeutyczna, zajęcia taneczne, aerobic, warsztaty rękodzielnicze i muzyczne.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Czeremsze działają takie zespoły jak: „Hiłoczka” i „Czeremszyna”, która jest gospodarzem międzynarodowej cyklicznej imprezy pn. Międzynarodowe Spotkania ze Sztuką Ludową „Z wiejskiego podwórza”. Zagrała ponad 500 koncertów: w Polsce, Niemczech, Holandii, Belgii i Szwecji, we Włoszech, Francji, na Litwie i Łotwie. Wydała 5 płyt.

a) Do stałego kalendarza imprez kulturalnych wpisały się:

- Międzynarodowe Spotkanie ze Sztuką Ludową „Z wiejskiego podwórza”.
- DŻEREŁO- Ukraińskie tradycje i transformacje (do 2008 roku impreza nosiła nazwę Polsko-Ukraińskie Spotkania Muzyczne)
- Festym Polsko-Białoruski,
- Piknik- Pożegnanie Lata .

6) Infrastruktura techniczna

Na infrastrukturę techniczną miejscowości składają się: układ komunikacyjny, układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków, system gospodarki odpadami, sieć energetyczna, ciepła, gazowa i telefoniczna.

Wodę na terenie gminy dla potrzeb pitnych i bytowo-gospodarczych, w gospodarstwach domowych, w zakładach użyteczności publicznej i zakładach pracy oraz na cele przeciwpożarowe pobiera się z gminnego wodociągu z ujęciem wody znajdującym się w sołectwie Kuzawa Gminy Czeremcha. Do chwili obecnej gospodarstwa domowe czerpią wodę z przydomowych studni. W planie zadań inwestycyjnych jest budowa sieci wodociągowej do miejscowości Pohulanka i Opaka Duża. Sieć podłączona będzie do wodociągu w Czeremsze, który zasilany jest w Kuzawie. Zadanie to jest częścią większego projektu realizowanego przez gminę Czeremcha, który współfinansowany będzie środkami Unii Europejskiej

System komunikacyjny tworzy sieć dróg zaliczonych do kategorii dróg powiatowych i gminnych. Część dróg to drogi rolniczego wykorzystania. Należy stwierdzić, że stan dróg jest zadowalający, co nie oznacza, że nie ma potrzeb w tym zakresie.

Na miarę możliwości sukcesywnie prowadzona jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie, mimo tego potrzeby w tym zakresie są znacznie większe.

Zasilanie miejscowości w energię elektryczną następuje ze stacji rozdzielczych w Siemiatyczach, Bielsku Podlaskim i Hajnówce. Linie i urządzenia energetyczne wymagają w części modernizacji.

100 % pieców i prawie 100 % kotłowni na terenie miejscowości opalane jest węglem, drewnem. Łączna liczba gospodarstw domowych w Opacie Dużej wynosi obecnie 15. Dawniej było 40 gospodarstw.

Na terenie miejscowości, tak jak na terenie całej gminy brak jest aktualnie możliwości gazyfikacji. Część gospodarstw korzysta z gazu płynnego.

Telekomunikacja Polska S.A. zaopatrzyła wszystkich zainteresowanych mieszkańców w możliwość posiadania telefonów, aktualnie możliwe jest korzystanie z INTERNETU np. poprzez Neostadę.

7) Gospodarka i rolnictwo

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców Opaki Dużej jest praca najemna, a dodatkowym rolnictwo. Część mieszkańców wsi Opaka Duża utrzymuje się z pracy w rolnictwie w swoich gospodarstwach lub pracuje w lokalnych zakładach pracy. Osoby starsze, stanowiące jednak spory odsetek we wsi Opaka Duża, jako jedyne źródło utrzymania mają emerytur i renty. Gospodarstwa gospodarują w większości na gruntach klasy IV-V. Większość gospodarstw mieści się w granicach 3-5 ha (łącznie z lasami). Zgodnie z ewidencją podatkową Urzędu Gminy Czeremcha w miejscowości Opaka Duża 40 gospodarstw posiada użytki rolne o łącznej powierzchni 79,0766 ha. Właścicielami tylko 15 gospodarstw są mieszkańcy zameldowani w Opacie Dużej, zaś 25 gospodarstw jest własnością osób spoza Opaki Dużej. Brak jest gospodarstw wyspecjalizowanych i towarowych.

Podstawą prowadzenia gospodarki w lasach państwowych jest plan urządzeniowy gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Bielsk. Główną funkcją lasów prywatnych jest produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo- i chlebochronną, krajobrazową, oraz ostoje dla dzikiego ptactwa i zwierzyny. Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów.

8) Kapitał społeczny i ludzki

- Rada Solecka

- Rada Parafialna w Opacie Dużej.

Mieszkańcy wsi Opaka Duża mogą korzystać z pomocy społecznej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeremsze, który pracuje od poniedziałku do piątku. Najbliższa Opieka Zdrowotna znajduje się w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Czeremsze i w Gabinetzie Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Czeremsze.

Świetlica wiejska jest miejscem spotkań mieszkańców, podczas których poruszane są sprawy lokalnej społeczności.

4. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON miejscowości OPAKA DUŻA (analiza SWOT)

Mocne strony	Słabe strony
cerkiew filialna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku, w Dekanacie Kleszczelowskim – miejsce kultu religijnego	Budynek cerkwi i otoczenie jest w złym stanie technicznym. Wymaga wymiany stolarki okiennej i drzwiowej budynku cerkwi i wymiany elewacji zewnętrznej, wymiany dachu oraz odnowienia istniejącego ogrodzenia
Korzystne położenie wzdłuż drogi powiatowej	Brak kwater agroturystycznych
Ciekawe obszary krajobrazowe i leśne	Duże bezrobocie
Atrakcyjne tereny turystyczno-rekreacyjne	Spadek przyrostu urodzeń
Mały stopień skażenia środowiska	Ucieczka ludzi młodych
Silne poczucie lokalnej tożsamości	Ujemna migracja ludności, starzenie się społeczeństwa
Świetlica wiejska – jako miejsce spotkań	Brak przewozów towarowych kolejowym przejściem granicznym
Efektywność inicjatyw społecznych	Pogarszanie się komunikacji kolejowej – zmniejszenie liczby pociągów .
Dobrze rozwinięta sieć dróg	Brak szczegółowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejscowości
Położenie w otulinie Puszczy Białowieskiej	Słabe zagospodarowanie Centrum Wsi.
Bliskość zalewu rekreacyjnego w Repczycach	Mała opłacalność produkcji rolniczej
Wielokulturowość	Brak miejsc pracy
Położenie w sąsiedztwie granicy z Białorusią	Nasilające się zjawisko patologii społecznych
	Mała aktywność kulturalna mieszkańców
Szanse	Zagrożenia
Dostęp do środków z funduszy strukturalnych na remont budynku sakralnego	Degradacja środowiska naturalnego
Współpraca regionalna	Wyludnianie się miejscowości
Promowanie miejscowości jako miejsca czystego ekologicznie	Migracja ludzi młodych i wykształconych
Wzrost zainteresowania wypoczynkiem na wsi	Niestabilna polityka państwa wobec rolnictwa
Aktywna działalność samorządu	Wzrastające bezrobocie

gminnego	
Wzrost zainteresowania lokalną kulturą i tradycją	Brak tradycji korzystania z istniejących walorów
Rozwój przedsiębiorczości na terenie miejscowości.	Zanik tradycyjnej architektury
Dostęp do środków unijnych	Patologie społeczne
Zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturowych oraz rekreacyjnych mieszkańców.	Mała aktywność (przedsiębiorczość) mieszkańców
Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem	

5. OPIS i CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DO ZASPAKAJANIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW

Obszary o szczególnym znaczeniu sprzyjającymi nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne .

- *Cerkiew filialna p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny, należąca do Parafii Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku, w Dekanacie Kleszczelowskim .* i teren placu cerkiewnego – położona na obrzeżach wsi Opaka Duża jest miejscem praktyki religijnej wyznania prawosławnego. W tym świętym miejscu mieszkańcy wsi oraz parafianie a także inne osoby nie należące do wspólnoty parafialnej uczestniczą w mszach świętych na odpustach parafialnych oraz uroczystościach rodzinnych związanych z chrztem, ślubem, pogrzebem i innymi uroczystościami rodzinnymi.

Jest to miejsce szczególne o najważniejszym znaczeniu dla mieszkańców.

- Cmentarz parafialny znajdujący się przy cerkwi - jest to miejsce w którym odbywają się 2 razy w roku uroczystości związanych ze święceniem grobów zmarłych (tj. na trzeci dzień Wielkanocy, 21 września - św. Narodzenia Najświętszej Marii Panny .
- Wiejska świetlica jest miejscem spotkań mieszkańców z władzami gminnymi , gdzie odbywają się zebrania wiejskie . **Świetlica wiejska jest także wykorzystywana dla potrzeb mieszkańców w celu organizowania okolicznościowych imprez rodzinnych.**

6. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

misja Opaki Dużej – bogactwo duchowe i materialne mieszkańców

Cele strategiczne:

- 1) Remont, wymiana stolarki drzwiowej i okiennej oraz podłogi, remont dachu na nową z zachowaniem dotychczasowego wzoru i charakteru budynku **cerkwi** we wsi Opaka Duża.
- 2) Remont świetlicy wiejskiej w Opacie Dużej
- 3) Budowa wodociągu gminnego do wsi Opaka Duża, Pohulanka,
- 4) Kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej.
- 5) Przebudowa drogi powiatowej nr 1652B Wólka Terechowska- Opaka Duża wraz z budową zjazdów, rozbiórką i budową linii telekomunikacyjnej oraz budową i przebudową przepustów pod drogą i zjazdami.
- 6) Modernizacja dróg transportu rolniczego.
- 7) Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy jako miejsce do rekreacji i wypoczynku.
- 8) Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych .

- 9) Podniesienie stopnia czystości i estetyki obejmując gospodarstw domowych i obszaru gminy Czeremcha.
- 10) Zapewnienie właściwych warunków do nauki i rozwoju dzieci i młodzieży, niwelujących różnice w dostępie do wiedzy i kultury pomiędzy miastem a wsią.
- 11) Prowadzenie działań zamierzających do utrzymania ruchu kolejowego na trasach Czeremcha –Siedlce ,Czeremcha –Hajnówka ,Czeremcha –Białystok, Czeremcha-Brześć.
- 12) Upowszechnienie wiedzy na temat zasad możliwości i celowości podejmowania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia działalności związanej ze świadczeniem usług turystycznych i prowadzeniem agroturystyki .
- 13) Nawiązanie kontaktów instytucjonalnych i dwustronnych z administracją i przedsiębiorcami z przygranicznych rejonów Republiki Białorusi.
- 14) Aktywna promocja wyrobów i produktów wytwarzanych na terenie gminy oraz oferowanych usług w zakresie turystyki.
- 15) Zapewnienie warunków do zachowania i kultywowania tożsamości kultury mieszkańców Opaka Duża.
- 16) Stworzenie preferencyjnych warunków w zakresie pozyskania gruntów oraz ulg i preferencji dla inwestorów.
- 17) Wdrażanie ,realizacja i bieżący monitoring planu odnowy miejscowości.

Harmonogram PLANOWANYCH ZADAŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

L.p.	Nazwa zadania przewidzianego do realizacji	Okres realizacji	Przewidziany szacunkowy koszt inwestycji	Cel	Przeznaczenie
1.	Remont cerkwi p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny(XX w.) w Opacie Dużej wraz z otoczeniem - wymiana stolarki drzwiowej i okiennej oraz podłogi - wymiana więźby dachowej i pokrycia dachowego - zagospodarowania terenu wokół cerkwi i cmentarza - remont ogrodenia Wykonanie wyżej wymienionych zadań pozwoli na zachowanie dziedzictwa sakralnego i kulturowego sołectwa Opaka Duża jak również gminy Czeremcha. Wzbogacenie oferty turystycznej.	2013-2014	784 250 PLN Dotacje celowe: -Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego -Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 *Środki Własne Parafii	- ochrona przed zniszczeniem cerkwi w Opacie Dużej oraz wzmocnienie walorów kulturowych i turystycznych w miejscowości i gminie	Chcemy pobudzić mieszkańców wsi, do aktywności związanej z kultem religijnym, ciekawe spotkania społeczności wiejskiej o różnorodnym charakterze z zachowaniem dziedzictwa kulturowego, jak również zapewnienie ciekawie spędzonego czasu wolnego osobom przyjezdnym.
2.	Remont świetlicy wiejskiej w Opacie Dużej	2013-2014	42.266,00zł Środki własne, PROW 2007-2013	-stworzenia bezpiecznego i atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu całym rodzinom,	-Zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży, pobudzić młodzież i dzieci do aktywności i zapewnienie ciekawie spędzonego czasu wolnego osobom przyjezdnym,
3.	Budowa wodociągu gminnego do wsi Opaka Duża, Pohulanka	2013-2014	2.100.000,00zł Środki własne i PROW 2007-2013 środki zewnętrzne	Podniesienie poziomu życia ludności i bytu mieszkańców	-umożliwienie podłączenia wszystkich gospodarstw do sieci wodociągowej wpłynie pozytywnie na poprawę warunków życia mieszkańców i estetykę gospodarstw

4.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1652B na odcinku Wólka Terechowska- Opaka Duża wraz z budową zjazdów, rozbiórką i budową linii telekomunikacyjnej oraz budową i przebudową przepustów pod droga i zjazdami	2013-2020	500.000,00zł Środki własne, środki zewnętrzne	Podniesienie poziomu infrastruktury transportowej	-realizacja zadania przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa oraz wpłynie pozytywnie na poprawę estetyki
5.	Zagospodarowanie terenu przy świetlicy do celów rekreacyjnych.	2014-2020	55.000zł Środki własne, środki zewnętrzne	-stworzenia bezpiecznego i atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu całym rodzinom,	- kompleks rekreacyjny przy świetlicy wiejskiej, -zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży, pobudzić młodzież i dzieci do aktywności i zapewnienie ciekawie spędzonego czasu wolnego osobom przyjezdnym,

7. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Plan odnowy miejscowości wsi Opaka Duża zawiera realizację wielu działań z zakresu społeczno – kulturalnego i gospodarczego życia mieszkańców.

Opaka Duża to piękna przygraniczna miejscowość w Gminie Czeremcha.

Miejscem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest **cerkiew p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny(XX w.) w Opacie Dużej** należąca do Parafii Prawosławnej Werstok, usytuowanej na niewielkim wzniesieniu, z dala od innych zabudowań wiejskich.

Obiekt wymaga wymiany:

- stolarki drzewianej i okiennej oraz podłogi
- więźby dachowej i pokrycia dachowego
- zagospodarowania terenu wokół cerkwi i cmentarza
- remont ogrodu

Obiekt ten stanowi dużą atrakcję turystyczną oraz posiada dużą wartość sentymentalną dla mieszkańców sołectwa. Obrządkie religijne stanowią bardzo ważny aspekt życia mieszkańców wsi. W obchodach najważniejszych świąt parafialnych uczestniczą rzesze wiernych, pielgrzymów i turystów. Podkreślenia wymaga fakt, że to mieszkańcy sołectwa Opaka Duża sami z własnej inicjatywy wybudowali tę świątynię. Świadczy o żywej historii obszaru i pozwala na jej poznanie.

Przedmiotowe prace są niezbędne do ochrony i przywrócenia do dawnej świetności unikatowej drewnianej cerkwi. Konieczność przeprowadzenia prac wynika z katastrofalnego stanu dachu wymagającego szybkiego remontu.

Celem zadania jest zachowanie i ochrona materialnego unikatowego, ze względu na walory historyczne i architektoniczne, drewnianego dziedzictwa wschodniosłowiańskiego specyficznego dla Podlasia. Remont drewnianej zabytkowej cerkwi p.w. **Narodzenia Najświętszej Marii Panny** przyczyni się do poprawy stanu zachowania obiektu oraz umożliwi szersze udostępnienie obiektu turystom i wiernym.

Remont cerkwi pozwoli na zachowanie dziedzictwa kulturowego, wzrostu zainteresowania regionem, wzbogaci ofertę kulturalno-turystyczną sołectwa Opaka Duża i będzie służyć całej społeczności lokalnej.

Plan odnowy miejscowości Opaka Duża zakłada także realizację wielu działań z zakresu społeczno – kulturalnego i gospodarczego życia mieszkańców. Głównym celem planowanych zadań jest poprawa warunków życia mieszkańców oraz poprawa wizualnej estetyki sołectwa Opaka Duża.

Mieszkańcy widzą też pilną potrzebę remontu świetlicy wiejskiej i zagospodarowania terenu wokół niej, oraz uznali, że jest to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jej położenie. Tu mieszkańcy i turyści mogliby spędzić mile i przyjemnie czas wolny, spotkać się z władzami samorządowymi, z mieszkańcami, zorganizować zebrania wiejskie, uroczystości rodzinne, dyskoteki oraz spotkania integracyjne.

Zagospodarowanie centrum wsi swoim zakresem obejmować będzie m.in. remont budynku świetlicy, zagospodarowanie terenu przy świetlicy i modernizacja dróg w obrębie sołectwa Opaka Duża.

Ponadto mieszkańcy zgłaszają pilną potrzebę budowy wodociągu gminnego do wsi Opaka Duża i Pohulanka z uwagi na niski poziom wód gruntowych. Planowane i realizowane zadania sprzyjać będą w nawiązywaniu kontaktów społecznych mieszkańców. Poprawione zostaną warunki do korzystania z infrastruktury technicznej.

Mieszkańcy zgłaszają pilną potrzebę przebudowy odcinka drogi powiatowej Nr 1652B Wólka Terechowska – Opaka Duża. Odcinek tej drogi jest w bardzo złym stanie. Szczególnie w okresie wiosennym i jesiennym powstają wielkie zadołowania, które trudno jest ominąć.

Ponadto realizacja zadań w horyzoncie czasowym pozwoli na rozwój potencjału społecznego sołectwa Opaka Duża. Swobodny dostęp do korzystania ze wszystkich elementów tego miejsca stwarza możliwość kreatywnego rozwoju i poprawy warunków życia mieszkańców sołectwa.

Z uwagi na powyższe zachodzi pilna potrzeba społeczna realizowania zadań wynikających z Planu Odnowy Miejscowości Opaka Duża.

Wykonanie wyżej wymienionych zadań pozwoli na zachowanie dziedzictwa sakralnego i kulturowego sołectwa Opaka Duża, jak również gminy Czeremcha. Wzbogaci to ofertę turystyczną.

8. Podsumowanie

- 1) Miejscowość dbająca o swoje dziedzictwo i tożsamość kulturową.
- 2) Oczekiwaniem mieszkańców sołectwa Opaka Duża jest wymiana stolarki drzwiowej i okiennej na nową z zachowaniem dotychczasowego wzoru i charakteru budynku cerkwi i wymiana ogrodzenia wokół cmentarza, która jest miejscem kultu religijnego.
- 3) Wyremontowana świetlica i zagospodarowanie terenu wokół świetlicy będzie miejscem spotkań integracyjno-edukacyjnych i lokalnym centrum kultury.

Działanie to umożliwi rozwój społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej.

- 4) Opaka Duża to miejscowość dbająca o swoje dziedzictwo i tożsamość kulturową.

9. Zakończenie

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości został opracowany i stanowi on główny dokument planistyczny rozwoju miejscowości Opaka Duża. Zadania ujęte w planie wynikają z analizy zasobów, mocnych i słabych stron oraz priorytetów miejscowości Opaka Duża. Plan Odnowy Miejscowości dla wsi Opaka Duża jest dokumentem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych.

Przewodnicząca Rady

mgr Nadzieja Sulima